

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф. на по године 3 ф. на четврт
године 1 ф. 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом
упутницом непосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отпавништвима новина на
коју драго пошту; а комо је на-
ручице, може се претплатити
код г. *Петра Рамадановића*, књаж
цри. агента у Котору. Дописи се
ишљу уредништву Рукописи с
не враћају.За огласе плаћа се, по простору
који вауаму из петита 7, новчића
од реда ва први пут, а ва сваки
дали пут по 5 новчића. За огласе
вече и на дуже вријеме попу-
шта се.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 29 септембра.

Петроградско „Н. Времија“ одговара њемачкијем, аустро-угарскијем и инглескијем листовима, које узнемирује бављење најзнаменитијег руског генерала и руководиоца руске иностране политике у Француској, којима се још придружио Велики Књаз Константин Константиновић, који је г. 1892 посетио у Нансију покојног Карпота. Петроградски лист вели: „Нама, наравно, ни на ум не долази, да одричемо политичку важност догађаја, који тако узнемирују политичке кругове у Берлину, Бечу и Лондону. Тиче се безпорног доказа постојаности и политичке озбиљности француско-руског зближења. Писање о писменој потврди овог зближења остаје као и до сад на другом мјесту, и данас већ и у самој Француској њим се занимају само људи, који не знаду, да формални савезни уговори могу бити закључени само између владалаца, гдје власт прелази из једне у другу руку путем наследства, а не путем народног избора. Факт који не подлежи сумњи, јесте, да Русија и Француска данас представљају тако звану политичку констелацију, која чини протутежу тројном савезу. Али то и осигурава уздржање јевропског мира много поузданије него ли тројни савез, кад је сам био, као једна јевропска коалиција. Пошто су се између себе зближила два велика народа, које раставља једног од другог Њемачка, они осјећају да то њихово зближење потпуно јамчи безбедност њиховијех граница у случају јевропског рата, што им даје могућност, да спокојно гледају у будућност. Узнемирујући се без разлога противници француско-руског пријатељства, свије доче, да ово зближење стоји на путу њиховијем замислима, које немају ништа општега са уздржањем јевропског мира; или бар да то зближење ремети јевропски положај, у ком би тројни савез могао располагати слободно судбама свијех осталијех народа.“

У овом јевропском политичком положају, у Цариграду се крв пролила с јерменског питања, за коју — вели „Н. Времија“ — не може се сви одговорност обарати на турску полицију и на муслиманско становништво турске престонице. Јермени су хтјели извршити демонстрацију, која је морала изазвати отпор са стране полиције, која нази на ред у граду, као што је Цариград. Они су у великом броју хтјели продрјети код великог везира, и полиција их је зауставила. Ту се крв пролила. По свој прилици, полиција је прва оружје употребила; за тимем је полиција узалуд енергично штитила ухаћене Јермене од злостављања разјарене муслиманске свјетине. Довољно је јасно, да су вође јерменскијех демонстранта жељели, да се крв пролије; и отоманска влада морала је употребити мјере, да се то крвопролиће заустави. Могуће је, да је полиција употребила такву суровост која није била потребита; али покретачи демонстрације ипак не могу рачунати, да ће то уличко крвопролиће користовати јерменској ствари. Напротив, тумачећи тај догађај непријатељскијем расположењем Јермена и потицањем јерменскијех бунтовника, који живе у некијем политичкијем средиш-

тима западне Јевропе, Порта ће лакше моћи тврдити, да се Јермени не задовољавају реформама, што препоручују Русија и Француска, и да они не траже само јемство своје безбедности, него превласт у турској покрајини, гдје су у мањини (800,000 Јермена против 1,300,000 курда и другијех мусулмана). Ово је све дубоко жалосно и непријатно. Непокреност онијех јерменскијех захтјева, у корист којих су се изразили Русија и Француска, све се боље открива. *Тројна интервенција у јерменско питање почиње наликототи комедији, коју је Инглеска приредила, и у којој ни Русија ни Француска немају ни користи ни основа да наставаљају и. рати улогу несвајесног оруђа британске дипломатије.* Цариградски нереди од 18-ог септембра то потврђују, и већ неће ни Петроград ни Париз принудити, да појачају своје настојање пред Портом с ризиком, да принуде Султана, да сумња у њихове пријатељске савјете, као што сумња у начин дјеловања Инглеске у јерменском питању. Јермени су ударили сасвијем кривијем путем, слијено слушајући своје револуционарне агитаторе, који их мирном савјести потичу на крвопролића и на нови повод вике о „турскијем звјерствама.“

Тако се из Петрограда гледа на крвави сукоб, што су Јермени у Цариграду изазвали и што се још и изван Цариграда наставља, као што нам бечки „Кор. Виро“ јавља.

По цариградскијем вијестима лондонскијех листова нареди су други дан били још озбиљнији. Јермени су на стотине тражили скровишта по црквама. Једну јерменску кафану у Пери, по истијем вијестима, соље су обејали и ту педесет Јермена поубијали. Од велике грчке револуције није владао већи страх, и сама интервенција војске велесила могла би успоставити мир, како пишу инглески листови.

Паришки „Тан“, познати министеријални орган, пада се, да ће Султан остати у сагласју са онијем велесилама, које желе мирну и јаку Турску; а увјерен је, да се Инглеска неће одјелити од осталијех велесила.

Услед овог положаја у Цариграду, Султан је поставио за великог везира Камил пашу на мјесто Сајид-паше. Камил-паша је био велики везир од г. 1885 до 1891, кад га је замијенио Цевад-паша. За њега се зна, да је био пријатељ тројног савеза.

Очи свега политичкога свијета данас су упрте у Цариград.

Нема сумње, озбиљност политичког положаја у Јевропи овијем ненаданијем крвавијем догађајима још је више повећана.

Односно положаја у Бугарској паришки „Норд“ доноси следеће саопштење: „Најпротивурјечивије вијести настављају се поводом Бугарске и намјера руске владе. Не задржавајући се о томе, колико ове вијести, што се односе на Бугарску и на Принца Кобуршког, имају значаја, ми ћемо само рећи, да руска влада, као и до сад, стоји на земљишту берлинског трактата, и не намјерава да га напусти. Да влада промијени своје гледиште, потребити су довољно убједљиви докази, потпуно искрени, да је Бугарска ударила другијем правцем у својој политици. Само у том случају могло би се очекивати какве промјене у политици руске владе.“

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Биоградско „Видјело“, услед неприлика, које данас стоје на путу извозној трговини Србије, пише:

Србија се мора постарати да прије свега добије што ближи и што јефтинији излазак на Јадранско Море.

У осталом, тај пут за извозну трговину Балканског Полуострва не би био ни мало нов. Он је стара, природна цада, коју би ваљало само обновити према модерним захтјевима новог времена. Још стари Римљани дали су били правац извозној трговини из ових крајева преко Митровице и Сребрнице на Јадранско море, а Дубровчани који су их у трговини замјенили одредили су јој били два пута; један дуж Ибра на Скадар и на Јадранско море, а други преко Вишеграда и Босне опет на обале тога мора.

Као што се види, дакле, излазак међународно трговине наших крајева на Јадранско Море и у најдавија времена био је правилно схваћен и рабљен и с тога није никакво чудо ако је и новије доба прегло да не да трави да обрасте тај пут свјетскога значаја за међународну трговину земаља на Балканском Полуострву. Још прије више година, на име, једно предузимљиво инглеско друштво, учинило велику важност тога пута за свјетску трговину, добило је од Царске Отоманске Владе повластицу за трасирање жељезничке пруге Митровица-Скадар — Јадранско Море, дуж ријеке Бојане. Природна веза Србије с том пругом имала би бити преко Рашке, али пошто велики дио те пруге није саграђен, то се у своје вријеме помишљало на пругу Ниш — Приштина, која би, кад се сагради Тимочка линија, осигурава Србији не само непосредну везу с Јадранским Морем, но и цео транзит између тога мора, с једне, и Румуније, с друге стране.

Што је грађење пруге Митровица — Скадар, која је, ако се не варамо већ и трасирања, остало још и до данас неизвршено, томе су биле узрок сметње које су за тај рад потицале из плаховитости и нерегулисанага стања корита ријеке Бојане, дуж које би имала ићи пројектована жељезница.

Али како се данас, као што новине јављају, живо ради на регулсању те ријеке, и како има оправдане наде, да ће у скоро и та сметња отпасти, то је вријеме да пројектована жељезничка пруга, којој се не да одрећи њен велики значај за свјетску трговину, отпочне поново живље занимати надлежне кругове у заинтересованим земљама, које би из ње могле подједнаку корист пријети.

Што се Србије тиче, ми ни мало не сумњамо, да ће њена Краљевска Влада са своје стране све учинити, да отвори њеној трговини тако неопходно потребни излаз на Јадранско Море.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(† Луј Пастер.) Из Париза стиже вијест, да је 16 (28) о. м. у Гаржу код Париза умро славни бактериолог Луј Пастер, који је пронашао лијек против уједа бјесних насе. Са Пастером нестало је једног од најврснијех научњака, који је својим генијалним проналасцима показао науци нов пут и који је својим благословеним радом толико помогао човјечанству. Пастер се родио у Доле-у у Јури 22 дец. 1822. Походно је школе у Арбоа-у и Бенеансону на онда у Паризу, гдје је у Сен-Лујеву колеџу изучавао физику, на кад је 1847 добио докторску диплому, постаје професором на лицеју у Дижону 1867 добије катедру за књију на Сорбони, гдје је остао осам година. Чланом академије наука постао је 1862, а у Академије францаје примљен је Пастер тек након двадесет година. Његови први научни радови бавили се поларизацијом свјетлости и њеним односијем према неким кристалима. Но најзначајнија је његова метода лијечења бјеснила и Пастеров завод, који је 1886 основан у Паризу, чувен је по цијелом свијету, и скоро у свима државама основани су по париеком образцу слични заводи, гдје се лијече толики људи. Пастер је био одликован од сићних француских и страних завода и

друштва. 1892 год. славно је овај генијални научњак своју 70-годишњицу; на челу одбора за прославу био је сам Карно. Ваља напоменути, да је Пастер био ванредно ватрен родољуб, управо шовиниста. Тако на пр. кад га је после рата 1870—71 год. њемачки универзитет у Бону наименовао за почаснога доктора, он је вратио диплому. А у живој је памети позната афера са њемачким ордемом „Pour le mérite“, који је Пастеру хтјо да пошаље цар Виљем II., али је Пастер најавио, да неће примити тај орден. Вијест о смрти пастеровеј изазвала је саучење у цијелом цивилизованем свијету, јер је ријетко човјека, који је човјечанству толико помогао као Пастер.

Његово Вишеочаштво наш Господар најавио је телеграфом саучење у жалости Академији наука у Паризу.

(† Јеврем Грујић.) У Биограду је умро у дубокој старости Јеврем Грујић, један од највишњих државника у Србији, који је био неколико пута министар, а посљедње доба заступник у Цариграду, Паризу и Лондону. Био је један од првака либералне странке, којег су поштовале и остале странке.

Мир пенелу његовоме.

(Др. Борђе Филиповић) преминуо је 27 септембра у Бечу у 48 години и тамо је сахрањен. Покојник родио се у Пиви, у Херцеговини, гдје му и сад живе браћа и мајка. У раним годинама пришао је у Србију. Срце га је силно вукло за школом и он остави занат у Ужиче на дође у Биоград, гдје је послуживао и учио школу. По свршетку неколика разреда гимназије, он оде у Русију и у Москву сврши семинарију, а онда ступи на медицински факултет у московском универзитету. Бојни мирне, који се пред несвеснијем устанак већ силно осјећао, одмамно је Ђока са универзитетске клупе у Херцеговини, и одмах последи несвесног догађаја он је био у редовима усташа. Мучне дане и тешке борбе усташке он је јуначки издржао и сачекао и крваве борбе, које је Црна Гора на том крају водила 1876 г. Послије рата он се вратио у Москву, гдје је свршио медицински факултет. Као лекар пробавио је у Русију у Вороњежу и срезу тога имена око двије год., на је на позив пријатеља отишао у Бугарску, гдје је до 1882 год. био војни лекар. Те године на позив црногорске владе, он се врати у Црну Гору, и као лекар пробави у Бару двије године. За тимем се опет врати у Бугарску, у којој је провео овога пута мучних и црних дана тамнујући у Црној Цамији годину и по. По ослобођењу из тамнице др Ђока је пошао у Србију 1889 г., и ту примљен за среског лекара и као такав послуживао до свога посљедњег часа. Така му туђа земља била!

(† Лазар Николић, учитељ пећски.) Из Пећи јављају „Цариг. Гласнику“ да је 19 августа преминуо дугогодишњи учитељ тамошње основне школе Лазар Николић. Он се родио у Пећи 1835 године од сиромашних родитеља. Још као дјечак од 5 година изгубио је свога оца, али сирота мајка мучила се ово њега и није га хтјела оставити без књиге, те је свршио основну школу, у којој се онда учио Буковар, Часловац и Псалтир; а пошто и учитељ није више знао, није могао ни дјети што више предавати. После тога отишао је код свога стричевића на Рашку, гдје је овај имао лијену радницу, и радио је са њим. По пошто је имао неодољиву вољу за науком, он се панито, држећи се са писменијем људима и са ђацима, који су за вријеме расцута долазили кућама, да се што боље упути. На Рашци, радећи неузмртно и штедећи, учио је мало пара, па се вратио у Пећ и отворио радњу. Био се и оженио са сестром одличног родољуба нов. Х. Рафаила Тонића, архимандрита пећског манастира. Али у брзо га снаје велика несрећа: умре му мајка, умре му домаћица, а ускоро изгоре му и радња, те остаде без ијде икога и без ијде ичега. Али благодарствено његовој вредној, он је ипак постигао да заради насушни хљеб, а пошто је био необично поштен и миран, живио је велико повјерење код свега грађанства; што је главно био је

Пошто се јесен већ браим корацима приближује, па с тим и вријеме јесењем дубоком орању, то намјера нам је та, да овдје, на овоме мјесту овај чланак напишемо.

У „Тежаку“ је, истина, више пута било површнога говора о јесењем дубоком орању, па и писац овога чланка прије 15 година, а то је било 1880 године, написао је један чланак под горњим насловом.

Али, пошто је јесење дубоко орање од толике огромне користи, да би о њему што чешће требало писати, а најмање бар сваке јесени, то се уоудиемо да и по други пут о њему проговоримо.

Пишање нам се овдје само и нехотице намеће: када треба ово јесење дубоко орање обављати. На ово је одговор и прот и пак: у јесен као што и сам наслов гласи. Само се, пак, по себи разумије, да овако врло важан посао у колико се год буде раније с јесени извршио и по правилима научнога ратарства у толико ће бити боље и корисније, јер се у толико са истим постижева жељена цијељ.

Орање је, основ, камен темељац у земљорадњи. И у колико је ово орање боље и савршеније, у колико је овај основ, камен темељац јачи и снажнији, у толико ће цијеља зграда бити јача, у толико ће, дакле, жетва бити богатија, постојанија и сигурнија. Само оволико, на смо све казали, што смо имали рећи у прилог јесењем дубоком орању. Но, опет, хајмо даље. Орањем у опште, а јесењим дубоким орањем на по се, земља се спрема, приправља, те да нашим усјевима, које у исто посијемо, на прво мјесто за станиште послужи, а друго, што је исто толико важно, како ће се примати што више атмосферских талога, као што су: киша, снијег и др. те да се у њој — у земљи — т. зв. ток раставања и труљења материја, што лакше и што брже доведе у таквово воде насто стање, у коме ће га биљка моћи примити за своју храну, — приправити у толико количини, која ће јој довољно бити за њену изхрану за вријеме цијеље вене вегетације. С тога, у колико је год орања дубље поорана, у колико је земља боље испитана и приугодњена и у колико је ова јача и снажнија, у толико ће се и жите наших усјева лакше, брже и бујније развијати, пуштати их више и јаче и у дубину и у ширину и тамо тражити своју храну. Ово јесење дубоко орање ми тим прије усвојити морамо, што се код нас земље још не љубре, а и где се љубре, то се ради недовољно, непотпуно и несавршено и противно свима правилима о љубрењу.

Што је год једнога земљишта дубља орања, што се год ова чешће и строго по правилима научнога ратарства орања буде, а, по могућству, и што боље и правилније љубрица, и тиме јој се т. зв. физичка својства поправљају, — у толико ће, разумије се, то земљиште имати веће снаге и моћи, дакле, имаће више хране материје за нашу усјеве. Осим тога, од дубо-

ће се јунаци очи у очи гледају, никад те помрзео не бих. Кад ти не бих могао што јуначки, не бих ни онако, но поради тога би ми могао у сваку уру по сред куће доћи.

— То ће носит на образ и на душу на ови и они свијет, они, који су томе савјетници били; а зна Бог и људи, да ја томе крив нијесам, као ни многи од нас истијех, који су ту били. Четворица — од њих се питало — то некако тајно сколише; живнуше чека на вјеру; у раздвајање пуче пушка, и чек наде! Пет шест пушката пате гоше се једнак на онога те га уби, а он одма утече међу оне, те бјеху с њим то наредили. Сачуваше га тај пут, али Бог нави — ко ће као он — те га брзијех дана од исте његове браће — Лимјана — главом плати. Турке ми вјере, Црногорци, жалио га нијесам колико јесте ли ви! Вјероват' нећете, да је покојни Ибраим Татов на свога рођенога сина, а ето га те сједи, да ми не да лагати, пушку натеза, да му на исто мјесто крв попије, да му ми дадосмо. Ништа му жалије од тога не бјеше, јер га он бјеше звао, па га прева рише, и с том је рапом у гроб пошао!

Вјероваше му, јер збиља знаваху да су оба људи од вјере; па њихову си вјеру могао у највиши рат у сред Бара, у сред бијела подна, капом на криво, да те нико на врло не смије погледати; и с тога су вазда и један и други код Црногораца у великој цијени били; па да га овај не би и даље задиркивао ријечима, поведе разговор Стево Драговић, шадећи се са Пером Радовићем Миљевцем.

— Знаш ли, побратиме, — вели му Стево — кад ти дођосмо онога пута, око двадесет и пет глуходољана, више куће? У јутро, кад смо кренули, мислио сам ако

Срба у Далмацији, који су радили особито око покретања „Српског Листа“ у Задру.

За то ће у жалости, што је постигла Десничину кућу, гђу грофицу Јелену Јанковићку, уцвијељену стару мајку, и гђу Јелисавету Симићку, њежну сестру покојничину, учествовати Срби из свију срекијех крајева.

Нека је лака земља честитој Српкињи!

(† Јован Гаврила.) отац дра Емила Гавриле, уредника новосадске „Заставе“, преминуо је у Вел. Бечкереку, у 82-ој години живота.

Наше саучешће његовом вриједном епну, дру Емилу, а мир пенелу његовом!

(Кнезови „Ужички“.) Кад је недавно умро бивши преједник далматинскога сабора Ђорђе кнез Војновић Ужички, бацио се Обзор за поборником казујући како је он 1873. добио наслов кнеза са предикатом „Ужички“ — гласујући за изборну реформу. Брат покојничков и бивши професор загребачког свучилишта, који је за Хрвате и страдао, послао је Обзору „у обрну његова часнога имена и достојанства наше породице као старјешина моје куће“ овај занимљив исправак:

„Није истина, да је мој благопокојни брат увећад гласовања за изборну реформу год. 1873. добио наслов кнеза са предикатом „Ужички“. Тај наслов и тај предикат припадаху од намтвијека мојој породици. Моји су га пређи носили као државни барони и династе за Српскога царства све до боја на Косову; носили су га по томе у Херцеговини до конца XVII. вијека као династе под турским сузеренством, па пошто кнезови Милош и Војин Војновић ело мише Турке год. 1699. и предадоше сву власт Требињску и Поповску Млетачкој републици, би им наслов кнежевски, (Comites) најевечаније признат од Прејасне Републике. Руски пак владари Катарина II, Павло I. и Александар I., под којим су моји пређи све до мога благопокојнога дједа грофа Ђура Војновића по суку и по мору стекли небројених заслуга за Царство, признадоше мојој породици одговарајући „графовски“ наслов, како свједоче наши списи у породичноме и државним архивама. Овај наслов би напокон потврђен од Његова ц. и кр. Апост. Величанства године 1874., и то за обе гране наше породице као документирано право и без икаква обзира на гласовање мога брата, против кога сам ја први потписани на молбу управљену Њ. Величанству, био јавно најодржаније протестовао, тако да по истом разлогу, по којему се казало, да је било награђено мојега брата гласовање, могло би се рећи, да је мој прасвјед био награђен. Оволико на ухар истини, док се на друге неточности онога чланка нијесам рад осврнути. У Задру, 22 Септембра 1895. Др. Константин Војновић, кнез Ужички.“

(Како стоји „Матица Српска“) По најновијем изказу досега је почетком ове године иметак Матице Српске и свих заклада које стоје под њезином управом, лијену своту од 916.912 форинти. Фонд Матици велик је 142.580 фор.; заклада Ј. пл. Наке 29.560; заклада И. Коларца 8282; заклада Коете Хади Риетића 2012; заклада за Вуков споменик 2066; заклада П. Ко-

главара са глуходољске, а двадесет и четири са сичачке стране, на сред Созине, на Камена Гувна.

Ко је имао прилике виђети главаре једне и друге стране, могао се је увјерити, да ће се ријетко онакви више рађати. Дивно ођеало, сребрно оружје у пасу, и цевдари, даваху и још љениши и сјејовитији изглед.

Међу Сичачанима дошло бјеше и Турака, које по одједу слабо могаше разликовати, јер: осовни, јелеци и чакшире готво бјеху свијема једнаки, а говор српски.

Чести састанци, бојеви око Сутормана, дали бјеху свијема прилику упознати се, те многи бјеху то познатиство утврдили и побратимством, које им је у толико служило, да се зна, ко се с ким и на чију вјеру сајтаје; а већ, разумије се: „у рат није нико никоме брат.“

Само један ократак, али соколатних очију, Турчин, губером на плећима, бременом уз рамена а цевуршом и некијем пожем у пасу, даваше мало различитији изглед. Бјеше то Турчин из давно потурчене Крајине, којег могаше и једна и друга страна — што 'по се се каже — продат', јер ни цигле једне „нашки“ не знаваше. Случајно потребно се у Туђемиле, наму била мило доћи, да се — као што сам причаше — нагледа Црногораца; а уз то причаће, да је једном и он био у Созини с главарима. У Крајини то ће бити ријеткост.

Но за час оставимо Крањанина, а да чујемо главаре, јер обично при таквијем састанцима од обоите се вриједности мудре ријечи; једна заједљива и неопрезна одмах може изазвати свађу, иза које сједује убиство или бој. Није шала толико главара при таквом озбиљном послу.

Пошто изразнише по једном чибукџи,

њевића 37.440; заклада М. Трапдавић 220.092; заклада А. Гереског 17.255; заклада П. Јовановића 63.941; заклада П. Костића 47.707; заклада Т. Романовића 22.999; заклада П. Класановића 5279; заклада С. Пасковића 18.582; заклада Х. Шифмана 12.531; заклада К. Д. Јовановића 10.293; заклада С. Ђорђевића 49.948; заклада Г. Дуиђерског 35.660; заклада Р. Манојловића 6431; заклада Јагасовића 74.445 и заклада кнеза А. Карађорђевића 109.114 форина.

(Књижевни оглас) „УЧИТЕЉ“ педагошко-књижевни лист орган учитељског удружења уредник Д. Ј. Путиковић, учитељ. Од овог мјесеца „Учитељ“ почиње петнаесту годину свога живота. Прва свеска изашла је с овом садржином:

Чланци: Прва потреба учитељска, од Јов. Миодраговића, професора. Приветни историј, од М. Јовића, учитеља. Педагошки преглед (Основне школе образованих народа) од Л. Давидовића, професора.

Предвавања: Размјер на картама, од М. Вел., Дјенија игра „гада и слуга“ од Д. Ј. П., О животу жаба, по руском од В. П.

Забава и поука: Мушкобања, прича Ј. М. Веселиновића, из школног живота: Мале добричине од Ст. М. М. и Искрице дјенијег мишљења од Д. П.

Књижевни преглед (оцјене и прикази књига и листова): Инфекциозне и заразне болести. — Војислављевића споменци. — Каламљење лозе — Кречњак у културној земљи — Књиге Срп. Књиж. Задруге — Срп. архив. цјелокупног љекарства — Учит. психологија — Школица и Наредна школа. Библиографија.

Гласник.

Разговори — одговори. Новости и биљешке: Министар просвјете — Начелник минист. просвјете — Учитељски распоред — Учит. дом — Први прилози за дом — Распис мин. просвјете — Учит. Школа — Проф. скупштина — Срп. учит. конвикт — Чешка учитељска скупштина и др.

Учитељско Удружење: Главни одбор — Добротвори и утемељачи — Рад XII учит. скупштине. — Рад Главног одбора Одговори благајника. Објава.

„Учитељ“ излази два пута на мјесец у свескама од 3—4 табака. Стоји на годину 10 динара или круна. Претплата се шаље Главном одбору, а писма, рукописи и књиге на приказ уреднику.

За досадашних 14 година „Учитељ“ је доваљно познат учитељству. Оцјене, које су излазиле у многим листовима, показале су, а често су и врло ласкаве биле. У овој години уредништво ће се бринути да лист још више задовољи читаоце своје. То ће бити могуће тим прије, што се хонорисну чланци штампани у листу.

Коме би лист био неизнат, или би желио да му се пошаље прва свеска на углед, нека само изволи јавити своју адресу, па ће му се та свеска послати. Даље се лист не може никоме слати на вересију.

Биоград, 15 септембра 1895. год.

Уредништво „Учитеља.“

особито побожао и то искрено, без икаквог лицемерства. Убрзо се опоравио од несреће и оженио. Пећска општина, која је остала била без учитеља 1870. год., изнепадно смрћу пок. учитеља Томе, понудила му је то мјесто, кога се он примио и остао на томе звању цуне 22 године без прекида отпављајући дужност најсавјесније и колико му је његова умна снага дозвољавала. Био је строг, али правичан, био је вичаче необично добар у школи — то можемо рећи из искуства. Колико су га његови суграђани цијенили види се и по томе, што су му приредили сјајан погреб. И мало и велико, и младо и старо отишло је да ода последњу почаст староме учитељу. Другови су му положили вијенац на одар. Он је био два пут на Христов гроб, а сваког већег празника, он је, заједно вазда са својом супругом Маром, ишао по околним манастирима; а угледајући се на њега, слијегао се и остали народ. Његова побожност и ревновање за светом црквом остаће за причу. Све његове особине све је то било нешто природно, без натезања, скромно, из дубине душе, тако, да је сваког плујенило. Један бим имао је покојник на срцу: није имао дјете; па и у потевојчади био је несрећан. Те утјехе није могао имати и то га је бољело. Он је и ван Пећи, свуда, гдје је игда ма и једном био, умно стећи пријатеља, који су са великим задовољством после расцптивали о њему. Да би показали какав је човек био истаћи ћемо један примјер. Последњи пут кад је био у Скопљу, као трговац, он је узео на вересију код једног скопског трговца еснапа у вриједности од 60—70 дуката. После тога десила му се несрећа те остао о нијегде ничему: пожар претворно све у пенео. У таквим случајевима свако прашта — тако је био онда обичај, који се и сад одржао. Пок. Лаза гризао је тај дуг, али од своје сиромашко плате једва је могао издржавати се, а камо ли и дуг плаћати. Ну наступише боља времена: општина му повећа плату, те је могао што приштељивати. Уз то доби и помоћника, те је имао времена да прави воштане свијеће (у томе је био одличан мајстор,) а при том је и његова вриједна домаћица радила, те је сиромаш сакупио новаца да исплати и дуг и камату. Можете мислити како је било ономе трговцу у Скопљу, кад му је Лаза доносио паре: и обрадовао се и задивно се, и био је и он толико, да душеван му камату није хтио примити. Али Лаза је није хтио задржати, него је сав тај новац потрошио по црквима и манастирима. Такав је био покојник.

Бог да му душу прости! Бог му дао у рају насеље!

(† Олга Десница, рођена грофица Јанковића.) Покојни гроф Илија Дедо-Јанковић, потоњи потомак славног котарског јунака Јанковић Стојана, имао је двије шћерке, које је удао обе у одличне српске куће у Обровцу. Сада нам из Обровца стиже тужна вијест да је преминула у 39-ој години млађа шћи потоњег Јанковића Олга Десница, која оставља за собом свом војну два одрасла сина. Покојни Илија Јанковић није само као потомак Јанковић Стојана био познат у Српству, него и као један од најодушевљенијех радника за српску ствар на приморју. Владимир Десница, офински начелник у Обровцу, муж покојничин, такођер је један од виђенијех

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

СВАЂА НА САСТАНКУ НА КАМЕНА ГУВНА У СОЗИНИ Г. 1827.

Прије него се бјеху обиљежиле границе међу Турецком и Црном Гором, кад у мјесто јевропске комисије кривави мацријешавате погранична питања, Созина, дивна планинска висораван — међу Сичачем и Глухијем-Долом, припадате Турској.

По јуначка смјелост бјеше већ око колела Глуходољске, да је од Сичача силом отму; на рачун тога бјеше већ неколико торова — крајем исте — са глуходољске стране изјављено, те на нешто купљене земље држаху голему стоку, и мирну пасажу Созину до изнад кућа сичачкијех.

Траварина, коју Сичачанима на планину даваху, у неколико прикривање грабежљиву намјеру Глуходољана; а и Сичачани нуни поуздања у себе саме, као и у помоћ виховијех сусједа — Турака, и не помишљаху, да би због ње могло доћи до сукоба. Но ноћно чеговање глуходољско, пљенови и отимања мало по мало мах пре узимаху. Два браства: Бошковића из Глухог-Дола и Бурановића из Сичача, па доше у крв.

Бјеше то у почетку божињнијех поста год. 1827; прилике за Глуходољане бјеху доста неугодне: зном није умјесно започињати ваву, јер је: „Ђурђев-данак хајдучки састанак.“ А главари једне и друге стране у стању су учипети умир, или бар за неко вријеме примирје — „да сирова дрва не горе уз сува.“

За то се скупе двадесет и четири

ког орања и те су користи: што се усјева брже, бујније и правилније развијају; што мање страдају од елементарних непогода, које долазе усјед мразева, суше, вјетра и др.; што им сувшина киша не шкоди, јер, у колико је земља дубља и порознија, у толико ће се више примити кише, с једне, а с друге, опет, прекомјерна ће влага прије и лакше испарити. Стрми усјеви не полежу као иначе, јер су се довољно развили и убокорили. Из истих узрока не шкоде им ни мразеви.

Поред свега тога, што до сада реко- смо, од дубокога јесења орања и те су користи: што се лакше, брже, правилније, а и корисније слојеви могу мијешати за међусобну поправку земље — орашце — и што ђубро, приликом ђубрења, може баш у онај слој земље доћи, одакле би могли наши усјеви, што лакше, брже, пра- вилније, а што је главно, довољно своју храну, из овога примати. За тим су и те користи: што ово орање годи и оним нашим усјевима, који по природи својој захтјевају, дубоку орашцу, а не могу исти доћи у плитку орашцу. Још даље су и те користи јесења дубокога орања: што лакше, брже, а с тим, разумије се, јевти- није окопавамо наше усјеве, као што су: кукуруз, кромпир и др., као и то, да би се у таквим околностима и плугови за пра- шење и загртање могли лакше и корис- није употребити.

Какву и колику огромну улогу игра у земљорадњи јесења дубока орања, најјасни- је ће се видјети из следећег, а на име: да је славни ђермански агроном, Тер, ре- као, да се сваки палцем подубљивања ора- нине преко 6 палаца расте вредност зем- љишта са 8%; а други један писац, — Цирл, опет, држи, да са сваком палцем мања орашце испод 6 палаца опада вред- ност земљишта са 20%. Тако, дакле, њива једна са 6 палаца дубоком орашцом, у вредности 1000 динара, када се орашца подубљи још један пут толико, када, дакле, орашца буде дубока 12 палаца, онда ће имати за половину — за 500 динара — још већу вредност, дакле, 1.500 динара.

Ово можемо и овако да изкажемо: Када са једне њиве од 20 лаца, са дубоком орашцом са 6 палаца, добијемо 20.000 килограма шенице, онда, када удвоји- мо орашцу, када, дакле, буде 12 палаца ду- бока, онда ћемо са те исте њиве од 20 лаца, добити више за половину горњег при- хода, а то је 10.000 килограма шенице, свега, дакле, 30.000 килограма шенице. Или ово се може још и овако казати: Као год што већа њива у ширини даје више плодова тако исто и већа њива у дубини, даје више плодова.

Према свему оме, што је овдје речено, сваки ће умјети оцјенити, колико се у овом другом случају, са дубоком ора- ницом од 12 палаца уштеђује: сјемена, земљишта, радне снаге, ђубрета, времена, што се мање изаре плугови и др. земљо- дјелске справе и машине, чији рад зависи од доброг орања.

Поред свега горе наведенога, ми мо- рамо наше њиве још и с тога подубљи- вати, и на тај начин увећавати принос са истих, што се са умпожавањем људства, умањавала земљиште у ширину. На с тога, дакле, ми исто морамо у дубини повећа- вати, пошту у ширину куглу земљину не можемо увеличати. Јер она колика је, толика је.

ми запане, да Бог опрости, да бих ти макар и главу откинуо, како бјех на тебе иједак оста' због онога плајена, те ми зај- мисте онога пута из Созине; а таман око подна чуемо пушке у село. Што је? — запитасмо једну жену глуходолеску а одиву спичанску, те иђаше из Спича. Родно се — вели — Перу Радову син, на чине веселе Спичани. Познат ни Перо Радов као јунак и поштен приморца, а обвесио га Бог сином првијенцем у нездесету, с другом женидбом.

— Веселе и ми — проговори један од нашијех — с овога истога мјеста; па нека ви шићар данас, часнога ви крета! Што би смо их сад бунили, а шићар прије узет' — не не узет!

— Какво веселе — привати некоји — бестијо једна! да му чиниш веселе сину, а дошао си да му оца убијеш!

— Веселе!, веселе! — заграјаше сви. Исподоме на видик сви двадесет и пет, а један дозво Пера, на пошто му се озва, викну: „Живно ти тај јунак што ви се придао, и с нама оудјен био бој!“ — те двадесет и пет пушача — гр гр гр! Сјети се Перо да смо кренули у чету, на се с његова весела разбили, па викну: „хвала ви Црногорци!“ — замоли да при- чекамо, да поше једно барело вина да пијемо; нећесмо, него отолен натраг.

— Добро је било тога пута, но да ви ја нешто причам друго, примјети на то један од Спичана; — једном у тај исти врв, запуцаше пушке црногорске, па неке наше чобане, а цокони ми стрвц умира! „Што је?!“ запита умирућим гласом. — Црногорци, — кажу му — удареше при самјех кућа у Гоши-Њиву. „У Гоши- Њиву?!“ зачуђено понови стари — „с збиља да мало прије умријех ово нећаш

На завршетку овога чланка, питање нам се само по себи намеће: која земљи- шта можемо и смјемо подубљивати. На ово је питање одговор: подубљивање ора- нине може се корисно предузимати на свима земљиштима, изузимајући подводна мјеста, и она гдје се здравца састоји из камена, шљунка или пјеска, као што је то случај по планинским предјелима.

(Зечије сало.) има разноврну упо- требу. Веома је добар лијек против чирева и више бере него икава други мелем. Кад се жљеде натру зечијим салом неста- не их као да их није ни било.

Исто тако зечије сало је лијек и за промрзле удове. Добро је зечијим салом мазати испуцане руке, што бива код многих у зиму.

Добро је зечије сало привијати и на убодена мјеста из којих се на други начин није могао извидати предмет који је рану проузроковао нпр. ексер, три, игла, стакло и т. п.

Употребљава се за мазање пушача и машинских дјелова да се при остави сачувају од рђе.

(Употреба пепела у башти.) Пепео од дрва је најбоље ђубре, јер садржи у великој количини све хранеке минералне материје, као; кали, натрон, силицијеву киселину и т. п. Пепео од растовине садржи 4—5, од јеловине и боровине 9—15, од јаблановине 16, од буквине 25 проце- ната фосфорне киселе соли. Кад се пепео мијеша са другим ђубретом, онда се додаје највише 20 кг. пепела од буквине или 30 кг. пепела од боровине. Кад се ђубри пепелом у тешком стању, онда се на кг. пепела узима 40 кг. воде. Пепео се сипа у један суд, после се водом и остави се да стоји 3 дана. За то вријеме се једнако мијеша.

(Трговина.) Ово су цијене на на- шијем пазарима:

Подгорица, 26 септембра
Волови сума од 120 кила 50 фиор.
— Брави овци и козиј сума 5 фиорина —
Урметин 1 кило 6 новчића. — Брашно
урметиново 1 кило 7 новч. — Пшеница
1 кило 8½ новчића. — Овас 1 кило 5
новчића. — Рај 1 кило 5 новчића. —
Јечам 1 кило 5 новчића. — Пасуљ 1 кило
12 н. — Кртола 1 кило 3 новч. — Масло
1 кило 70 новч. — Сир 1 кило 25 новч.
Восак 1 кило 1 ф. и 30 новч. — Вуне 1 кило
50 новчића. — Дуван у листови 1 кило 40
новчића.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 29 септембра.

(С Двора.) Његово Височанство
Господар отпутовао је јучер у Под-
горицу.

(Господарев Рођен-дан.) У поне-
дјелник 25 т. м., као на дан рођења
Његовог Височанства Господара, била
је у катедралној цркви архијерејска
служба са „Тебе Бога хвалимо.“ У
цркви су били присутни: Његово Ви-
сочанство Престолонаследник, Њихове
Свјетлости Књагињице Јелена и Ана

умјет' казат' тамо онијема нашијема на
тај свијет!“

— Е, а што би он река' — примјети
други Спичанин — да је видио, кад ти Гаро
запао с друштвом оне барке на Суто-
море?!

— Е, видиш Марићу, што сад зајде,
нико зло без нужде ја мислим не тражи,
па нијесмо ни ми ту вече; по знаш спич-
чани, а знаш може бит' си на исто мјесто
био, таман неће трећи дан прије тога
дошли с четом у Созину, запали ченицу,
таман испред срца; погори оне невољне
кљибнице те бјесмо припритили, нешто
брави зајми, знате и ви и ми колико; само
из мојега тора двије стотине малијех и
великијех; некако и не бојасмо се тај дан,
по се ослободили ка' испред зла; пошл
моји и Ђурови синови некуд у чету; мало
им оно што им је Бог дао, по хоте туђу
муку, по „ко тражи веће изгуби и оно из
вреће“ — ка' би нама тога пута. Подли-
мо се ја, па се ватарим проз они опу-
цићели тор, дошло ми да све кидишем;
погледах пут Вреуте, кад ми се црња
нешто; што је у зли час темани питах
самога себе; је ли опет војека?! Кад ли
чух пушке, познадох они цевердар Савов,
сјетих се, воде плијем. Ха, помози Боже
— рекох — биће добро ако што дождену,
да ми не стоји торина празна; ноћи им у
сусрет, ћерају петнајест више од двије
стотине и то све вељијех — таквијех
овнова мој тор још није гледа'; и за браве
се разабрах, ма за јај она ченица, ка'
што би свакоме. Војске немасмо то јутро,
да ви вратимо мило за драго, те ми поћи
у чету ту вече; упути се ка' ћемо у
Миљевце; чека ни највиша бјеше на њих.
Овоћен ћемо; нећемо по овћен! Они вели:
ово ми је пријатељ; а они други: ово ми

и Књажевић Мирко. дипломатско ти-
јело, државни великодостојници, чино-
вништво и мноштво народа. Војена је
музика свирала послје црквене службе,
а такођер и у очи радоснога дана и
рано у јутро. На честитање је одило
само дипломатско тијело у цивилу и
свештенство.

(Рођендан Књажевића Петра.) У
четвртак 28 т. м., као на дан рођења
Његове Свјетлости Књажевића Петра,
Великог Војводе Захумског, била је
у дворској капели литургија са благо-
даренијем, на којој су били: Његово
Височанство Господар, Њихове Свјет-
лости Књагињице Јелена и Ана и
Књажевић Мирко, државни великодо-
стојници, чиновништво, и сви Херцегов-
ци, што живе на Цетињу. Послије
црквене службе Његово Височанство
Господар са његовом Свјетлости Кња-
жевићем Петром, примао је честитања
у великој оцаклији, гдје су били ми-
лостиво примљени и Херцеговци. Ту
им је Његово Височанство Господар,
осим неколико радоснијех ријечи, про-
читао неколико племенитијех стихова,
што је Њ. В. написао, да се урежу
у споменик пок. херцеговачког Војводе
Трифка Грубачића. — У очи самог
дана, по обичају, Херцеговци су при-
редили заједничку вечеру у Вулети-
ћевој гостионици. Одма у почетку ве-
чере трпезу је обрадовао Њ. С. Кња-
жевић Мирко, који дође да Хер-
цеговцима захвали од стране Ње-
говог Височанства Господара и ма-
лога Књажевића Петра на тој
патриотској манифестацији; још је
понастио трпезу, посеђевши за њом и
окусивши хљеба и соли, па је био
одирашен оним одушевљенијем кли-
цањем. Ова појава младога Кња-
жевића његовом слободном ријечи
и лијепијем држањем учинила је врло
пријатан утисак и дала је маха
расположењу, које је трајало до свршет-
ка састанка у највишем одушевљењу и
паљешном реду. Ту је пало вагренни-
јех здравица, и пјевало се патриотски-
јех пјесама. За трпезом је било преко
60 особа, међу којима је био и пер-
јаник Слављеников М. Вукмировић,
неколика позвана госта из мјеста и
из херцеговачкијех крајева, који су се
овдје нашли. Гозба је била врло лије-
па и обилата. Овој херцеговачкој мани-
фестацији, као Херцеговац, придружио
се и Високопреосвештени г. Митропо-
лит Хаџи-Сава Косановић, следећијем
телеграмом, упућенијем из Оциња на
име г. Архимандрита Михајла Церо-
вића, домаћина ове вечери:

Придружујем се вама, мила браћо
моја, у радости и весељу, поводом рођен
дана Њ. С. Књажевића Петра, опште

је побратим. Проћи тијело село, и не заку-
чи о ма баш ништа! „А били могли ми,
рече Перо Мрко, ноћас пошто смо овћен
дошли оне барке запалит — што велите
ви?!“ „Бога ми добро говориш — поврнем му
— зајмит' их у Созину уз ове главеце по
суву не можемо, а и да можемо не требају
ни. Штегу чањет грехота је, али није
виша по њима горет ченицу.“ Те ти ми
шумолако један за другим сјеџа на пјену
од мора; грије мјесец ка бијели дан; ниће
живе душе не чујасмо, по дубина од ноћи;
паћи мало жуке при крају, укрени, запали
обдвјени, па их отискомо онако на море;
по оној свјетлости с врх Вреуте пребројит'
не ћаше. Уљега' Станко Јовов на цијена
дио од једне барке сјекиром; бојаше се
да који ками од ње не утече. Поштетан
бјеше, кад хлаемо на тај пут кренути,
мимо чојка. Барка одмиче, а он је цијена,
не возно се чојак никад на море.

— Хоћемо ли — рекосмо — одми-
цат' да не екаче приморци на ову свјет-
лост, па не би добро било да се овудијен
развињујемо, а ово је већ близу зора, —
и кренемо. За Станка никома на ум; кад
видије о одосмо, крену да излази, али
дубина! Стаде га вика: „Ха не оставте
за крет часни!“

— Каква крет часни — вели му Ми-
тар Михаљевић — убио те ноћас, ка' је
нас с тебе; а ево ћеш ту изгорети, да се
уклиња народ и с нама и с тобом! Застан-
ио — рече — да ђавола не оставимо;
загази у море, додаде му једно весло,
потеже, и узвуче га на крај; и колико би
зле ноћи — оно већ што бјеше, церакамо
се с њим.

(Свршиће се.)

дубљенога Великог Војводе Херцегова-
чкога; па усхићен прелијећем преко
Дрине у питмо Пољимље, ће по света
Милошева црква узгор стоји над буд-
ном гробницом и знамењем српског право-
славља, коме како и дова врата, ни сва
ћена ромога Лојоле, ни сви Штадлери неће
моћи одољети... Молим се, толико се молим
Свемогућему Богу, који мале чини вели-
кима, потлачено диже, па слободу и пра-
вину диједи по заслуги, да нам поживи
драгога нам Великог Војводу Петра много-
љетно здрава и напредна, еретно главо
и витенске руке, па да Оцу буде узданица,
Својој Браћи потпора за велика дјела,
Кући Својој понос и дика.

Митрополит Хаџи-Сава.

(Дипломатски дине.) У очи рођен
дана Његовог Височанства Господара,
г. војвода Гавро Вуковић, наш мини-
стар иностранијех дјела дао је дине,
на ком је извољно бити Његово Висо-
чанство Књаз Насљедник и сви шефови
дипломатскијех легација са својим
госпођама.

(Личне вијести.) Г. генерал Милли-
ковић, аустро-угарски министар реси-
дент при нашем Двору, стицтовао је
у Беч.

(Из Скадра) дознајемо, да је Ви-
сока Порта наредила, да се дубе дно
на извору Бојане, које смета јачем
току воде из језера; а рад на Дриму
једнако се наставља најенергичније.

— Из Оциња пам пишу:

Киша, што је пала 1 септембра, до-
нијела је велико користи нашим кукуру-
зима; а и по здравље народно добро је
дошла, јер је овога лета много сироман-
нијех фамилија од болијести пострадало.

Овдје треба с благодарношћу спо-
менути Његово Високопреосвештенство г.
Митрополита Хаџи-Саву Косановића, који
је преко мјесног капетана најсироманијем
фамилијама помоћи пружао, као што обично
у свакој нужди, и на свако добро и корисно
дјело радо прилаже.

РАЗЛИЧИТО.

(Стање на кубин.) Ма да шаполека
влада крије, нема сумње, да се устанак
на Куби еве већма шири. Од како се нек-
рцаше Ролофе и Санхец, захватио је уста-
нак и област „Лас Вилас“, и устани рас-
полажу већ са 14.000 оружаних бораца,
којима ће се придружити 12.000 људи ре-
зерве, чим стигне оружје и потребна
муниција. Главни етап устани налази се
у Ваграналу на једној у планини лежећој
тачци, камо се може стићи из Гајмара,
Пуерто Принципе, Гуајабал и Нуевитаса
у маришу од дванајест миља. У Ваграналу
налази се устанички вођа Максим Гомец,
окољен од привржене му војске и одр-
жавајући везу са Мачеом, који са својим
пријацима и мулатима, што сачињавају његов
корпус, држи посејдант источни крај
острва и стоји у вези са Ролофом и Сан-
хецом који се налазе у Лас Виласу. У
осталом устани се придржавају своје
пробавне тактике при почетку покрета:
они избјегавају одлучујућу борбу и узне-
мирују крајеву војску изненадним напа-
дајима и другим предузећима. Са оних
25.000 људи, што их војни министар на-
мјерава да пошаље на Кубу, крајем мје-
сеца октобра, имаће маршал Мартинез
Камнос на острву 100.000 спојених људи,
те ће крајем октобра отпочети своје опе-
рације. Приписују му намјеру да ће се
најприје кренути према Ролофу и Санхецу
у „Лас Вилас“ и Санта Клари на сјеверној
обали острва, и пошто их повинити, да ће
поћи даље источно према Мачеу и отпо-
чети тамо операције. Ово рачовање, које
може трајати два и три мјесеца, тражи
велике еиреме особито за прикупљање
војске у велоко, и прибирања знатне за-
пре, како би се могло еретно истрајати до
краја.

(Дунавски мост код Черне Воде.)
Румунска држава саградила је велелепни
мост, жељезнички, пјешачки и колекси преко
Дунава између Черне Воде у Добруди и
Фетанти у Румелији, и тим је постигнут
сталан и несекидан саобраћај између
Румуније и Констанце на Црномору.
У четвртак 17. (26.) ов. м. мост је предат
саобраћају у присуству румунскога краља
и краљице, наследника, његове жене, владе
и многог народа, и важи као монументално
дјело руку румунских инжењера.

(Кола без коња.) Утакмица на коли-
ма без коња, која је била прије кратког
времена између Париза и Бордоа побуди-
ла је пажњу цијелог цивилизованог свијета
тако да су се и амеркански проналазачи
заузели да се на том пољу вјештине по-
кажу.

Тимес — Хералд у Чикагу расписао
је суму од 5000 долара (25000 дин.) за
четири прве награде за она кола, која за
најкраће вријеме стигну из Чикага у Мил-

ванке. — Утакмица ова биће у новембру ове године.

Прва је награда 2000 дол. и златна медаља, а приступачна је интернационалној конкуренцији. — Друга је награда 1500 дол., трећа 1000 долара и четврта 500 дол. — И за посљедње двије награде могу се такмичити не само Американци него и остале народности. — Мисли се да ће на трци бити и електричних кола, и да ће се свакако ова практиција и бржа показати, него она код трке у француској гдје су се кола са гасом (петролеумом) између сто утакмица као најбоља и најбржа показала. —

Побједилачка кола са петролеумом превалила су стазу од 1206 километ. са просјечном брзином од 26 километ. на сат. — На американим путевима немогуће је колима, макар какве грађевине и конструкције биле, тако дугу стазу са том брзином попети, јер су американски путеви врло рђави а француски на против изврени. —

Одстојање између Чикага и Милвука износи тачно 280 километара, па ако кола, која побједе, електрична ила ма ког другог система, са просјечном брзином 19 вил. превале, мораће се донета тим колима ванредна брзина припасати.

(Справа за лећење.) У инглеским учесним круговима много се говори о сирави за лећење, коју је склопио ижињер Хирем С. Максим. Стручни људи налазе да је Максимова справа најбоља од свају до сад познати балона и сирава, и ако њом није постигнуто техничко савршенство, то је њом постигнута стална и поуздана основа за ријешенје проблема о лећењу. Ова справа личи на велику птицу са четири крила, која мора најрије да корачи неколико пута, па да узлети, дуга је 100 стопа, има два велика вретена као у пароброда, која покрећу два кумпундека мотора, највећа што су досад начињена. Вретена се могу у минути обрнути 500 пута. При једној проби сирава, која је одоздо на точковима, имала је да прђе 1600 метара, па да полети, те је некако била привезана за земљу да се не дигне прије времена. Али тек што је пријешла 500 метара брзином 10 географских миља на сат, попуцаше везе, и справа полети и на пријед и на траг, и спусти се на земљу сасвим лако. Кад се већ дигне, може лећети брзином од 60—200 инглеских миља на сат. Цара се загријава петролејем или нафтом, или газолном. Справа је тешка 8000 фуната, и може понијети товара 2000 фуната.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

ЦАРИГРАД, 24 септембра. — Ономадне су два Јермена извршила атентат у Требизонди на војничког заповједника и гувернера ванског. Обојица су рањена. Гласови о крвопролићу у Родосто до сад још нијесу потврђени. По упутству посланика Порте обећаје латити се строгијех мјера, да се стапе на пут понављању потоњијех догађаја.

ЦАРИГРАД, 25 септембра. — Сајид-паша, пређашњи министар иностранјих дјела, опет је наименован. Агитација између Турака и Јермена наставља се. Врло велико крвопролиће у Родосту потврђује се. У цркви Тројичинској у Пери скриво се 1200 Јермена, у Бурђевској цркви у Галати 500, и 600 у катедралној цркви у Коумкану.

ПЕТРОГРАД, 25 септембра. — Пуковник Молтке отпутовао је носећи Цару Вилхелму писмо Цара Николе. Молтке је добио драгоцјену табакџеру.

ПАРИЗ, 26 септембра. — Пресједник Фор примио је Великог Књаза Сергеја и италијанског Војводу од Аосте. Рибо је дао нитимни објед Кнезу Лобанову.

ЦАРИГРАД, 26 септембра. — Жртве јерменске износе од 200 до 300 мртвијех. Посланици велесила састали су се, да се договоре о заједничкијем корацима. Цркве су још пренуве прибјеглијех Јермена.

ЦАРИГРАД, 29 септ. — Колективна нота преставника великијех сила предата Порти пагланује повећање немира свега становништва. Трајањем дуљим нареди би могли остати постојани, за то се пита Порта, какве је мјере предузела да умири духове и да стане на пут понављању жалоснијех догађаја, у обрачу Хришћана и иностранјих колонија противу жалосни-

јех евентуалности. Са своје стране преставници нуде помоћ властима, и надају се, да ће Порта знати учинити крај садањем стању, те да ће посланици бити у стању да умире јавно мњење у Јермени. —

Нереди нијесу поновљени били него је константиран који случај против Хришћана другог обреда и иностранца.

БУКАРЕШТ, 27 септембра. — Краљ је примио оставку Катарђијева министарства.

БЕЧ, 28 септембра. — Ерцхерцог Франц Фердинанд услед болијест ослобођен је од зановједнишва 38 бригаде ијешадије.

ЦАРИГРАД, 28 септембра. — У Требизонди су били велики нареди. Турци су мриварили Јермене. Број жртава је велик. У Цариграду, да се јамчи мир и ред, узете су све мјере. Дан и ноћ војници и жандармерија обилазе улице.

ПАРИЗ, 29 септембра. — *Официјална депеша јавља, да је Тапанариво заузет 30/9 и да је мир потписан 1/10, са резервом ратификације од стране владе републике. Генерал Метцигер наипонован је за Гувернера Тапанарива. Влада је честитала генералу Дишени и војци у име отаџбине.*

ЦАРИГРАД, 29 септембра. — Портин одговор на вербалну ноту посланика садржи нетачност у излагању факта, али је пристојна у тону и тенденцији. Односно изразнења црквава драгомани посланства предлажу своје посредовање. Изгледа да је покољ у Требизонди заустављен.

ОБЈАВА.

Од 1 га Октобра пуштиће се у сабраћај нова поштанска марка од 10 повнића, плаве боје са црвенијем патисом А. Р.

Ова поштанска марка намијеђена је препорученијема ипемима па повратни речение, која полазе из ког Црногорског поштанског уреда, а за која уреди одређијења треба да издају потврдицу пријема (Avis de reception) потписату од поштанског чиновника и од особе, којој је писмо упућено.

A V I S.

A partir du 1-er Octobre il sera mis en cours un nouveau timbre poste de 10 nove. bleu, avec l'inscription rouge A. R. Ces timbres poste sont fait à l'usage des lettres rec m nandées qui partent d'un bureau de poste du Monténégro et pour lesquelles le bureau de destination doit faire un avis de reception signé du receveur de la poste et du destinataire.

Ц е т и њ е, 18 Септембра 1895.

Број 1166

Управитељ Пошта и Телеграфа
Ш. Поповић.

ОБЈАВА.

Министарство Финанције даваће на лиценцију 1-вог октобра 1895. превожњу руметина из Медове до у државне магацине на Плавницу, Ријеку и Вир.

Контрат ће се дати ономе који се за најнижу цијену обвеже руметин изкрцавати у Медову из вањера у своје либе, превозити га својим ла-

ђама Бојаном и постављати га франко на децимал у државне магацине на поменути три мјеста, и е децимала смјестиват у магацине ће му нареди државни чиновник.

Контрат ће се учинети за 3.000.000 килограма од прилике — (да се предају у течају времена које ће означити при лиценцији канцеларија Мин. Финанције.) —

Министарство Финанције тражиће од подузимача, за кауцију, непокретност у вредности од 500 наполеона.

Они који би жељели лиценцират, морају се на горе означени дан пријавити у канцеларију Министарства Финанције, ће ће се држати лиценција, — од 2 до 4 сата по подне, — и донијет са собом карте од кауције (потврђене од надлежних судских власти, да је непокретност, која је у карте именована, слободна од сваког пређашњег дуга.) и предати их у Министарство, најдаље до 1-вог октобра 1895. до подна, иначе неће имати право лиценцират.

Ц е т и њ е, 14 септембра 1895.

Број 757.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНЦИЈЕ.

Н А З Н А Њ Е.

Поводом повољног пријатељског одзива са стране, као и г. г. браће учитеља, који су похитали са лијенијем бројем претилатника, дали су ми надати се: да ћу са трошковима мојега дјелца: „Приповијетке из Црногорског живота,“ на крају изаћи, и да ће се и остали моји пријатељи на које сам се позивом обратио, и они на које нијесам, што прије одазвати, пошто су неке од мојих приповиједака пренесене и у страним журналима — и преко мога очекивања — преведене, и доста добро похваљене; а у нашем крају добро пријемне оне, које су већ у домаћим листовима угледале свијета.

Надам се да ће ме г. и г. скупљачи и претилатници извинити, те ће — због нагомиланог рада у Штампарији, књига мало доцније изаћи: а у стању сам учинети да рабат буде већи.

Молим, дакле, господу скупљаче, да пошто је књига ушла у штампу, похитају са претилатом а такођер и именима г. претилатника; јер ће, који ми буду на вријеме стигли, и они штампати се на своме мјесту.

Бољевићи

Вир—Пазар 24 септембра 1895. г.

Лука Јововић

учитељ.

+

С удивљењем срцем јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима тужну вијест, да је наша нигда непрежаљона швер, односно сестра,

М А Р И Ј А

у најљепшем цвијету младости — својој петнајестој години, преселила се у вјечност 24 о. м. у 12 сати из јутра.

Покојница се родила у Русији, у Милитопољу, гдје се школовала и, свршавши два разреда гимназије, досели се с нама у своју отаџбину, гдје је у овдашњем девојачком институту наставила школу, али је болијест спријечи, која је и у црну земљу свали. Нашу голему тугу у велико је ублажило овдашње грађанство, како честим похађањем болеснице, тако и многобројним сироводом уз мртвачку скрињу — зато нека му је наша топла благодарност. Смаграмо за дужност заблагодарити и начелници институту наставила школу, П. Мертваго, која је на гробу своје васпитанице послала лијеп вијенац. Нека је ердачна хвала протојереју г. К. Матановићу, нарочито свештенику бајичком г. Марку Мартиновићу и учитељу Бољевићу, који скуна е ђацима пропратисе мртвачки сандук, а нама тим олакшаше жалоет. Благодаримо и свој браћи Његошима, понаособ свештеницима г. г. П. Пејовићу и Војовићу, који покојници опојаше и матери земљи предадоше. Свакоме, ко нам ма каквим путем утјенну ријеч пружи, нека је искрена хвала.

Ц е т и њ е, 29 септембра 1895.

О ж а л о ш њ е н и :

Јован и Анета Јововић родители;
Христина сестра.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Ушла је у штампу и скоро ће угледати свијета књижица

„ТАЈНЕ БРАЧНЕ ЉУБАВИ“

са сљедећим садржајем: Предговор I. О важности брака. II. Разни карактери између мушког и женске у опште. III. Природна разлика између мушке и женске у опште. IV. О брачној љубави. V. О мушким дјетородним органима. VI. О женским дјетородним органима. VII. О брачном акту VIII. О импотенци (неспособности вршити брачни акт) и бесплодности. IX. О вјештини рађања мушке дјеце, или женске по вољи.

Ова је књижица намијеђена ученом и неученом свијету обојега одраслијега пола, а цијена ће јој бити 1 марка, која се шаље потписатоме. Поштарина припада наруџбенику. Скупљачи добијају 11 ту књигу за рабат чист приход намијеђен је сиротној мајци покојниковој.

Молим штована наша уредништва, да изволе ову објаву прештампати, па што им уна пријед изјављујем највећу благодарност.

За пок. доктора Клеанта Теодоридеса
брат му Васиљак Теодоридес
Céttigné Monténégro.

О Г Л А С.

ПОШТАНСКЕ МАРКЕ Црне Горе, Турске и свијех другијех земаља, од године 1850—1895; као и стара писма, новци и друге старине, купују се по највишу цијену.

У замјену дајем такођер драгуље, новости, свилу и друге ствари из Лондона. Понуде или избор пошиљака отирамају се са обратном поштом.

A. Weisz.

Трговина поштанскијех марака
у велико и у мало.

16, Regent Street, London W.

5) Основана 1880.